

datastructuren en algoritmen

2011 09 05

college 1

schema

- praktische zaken
- datastructuren en algoritmen
- analyse van algoritmen
- belangrijke functies
- materiaal

schema

- praktische zaken
- datastructuren en algoritmen
- analyse van algoritmen
- belangrijke functies
- materiaal

wie

- hoorcolleges:

Femke van Raamsdonk

femke at cs.vu.nl

T446

- werkcolleges:

Dennis Andriesse

Michel Degenhardt

Patrick van Rietschoten

hoorcolleges

- in week 36–42:
maandag 13.30-15.15 in M143
donderdag 11.00-12.45 in M143
- na 7 hoorcolleges voortentamen
na totaal 12 colleges vragenuur (uitloop)
dan tentamen

werkcolleges

- **dinsdag** 11.00-12.45 in zalen M607 (groep 1) en C659 (groep 2)
vrijdag 13.30-15.15 in zalen M607 (groep 1) en P647 (groep 2)
- **twee groepen:**
groep 1: IMM + LI + INF
groep 2: BWI + ECT
- **drie werkcollegedocenten:**
Dennis Andriesse, Michel Degenhardt, Patrick van Rietschoten

practicum

- practicumopdrachten (Java) voor bonus van ten hoogste 0.5
- meer informatie volgt nog !

tentamen en voortentamen

- **tentamen** op dinsdag 25 oktober 2011, 15.15-18.00
herkansing op woensdag 11 januari 2021, 18.30-21.15
- **voortentamen** op dinsdag 2011 09 27, om 11.00-12.45 (let op zalen)
in plaats van werkcollege 7
alleen dit jaar (2011-2012) geldig
- practicum voor **bonus** van ten hoogste 0.5 voor eindcijfer
- **eindcijfer**: hoogste van

$$\text{Tentamencijfer}, \frac{2 \times \text{Tentamencijfer} + 1 \times \text{Voortentamencijfer}}{3}$$

plus bonus

materiaal

- boek: Algorithm Design
- webpage van het vak

schema

- praktische zaken
- datastructuren en algoritmen
- analyse van algoritmen
- belangrijke functies
- materiaal

voorbeeld algoritme: recept voor cake

- **input**: ingredienten
- **software**: het recept
- **hardware**: oven
- **output**: cake

voorbeeld algoritme: Euclid's GCD

bereken de grootste gemene deler (gcd) van twee positieve getallen $a > b$:

- als $b = 0$, dan is het a
- als $b \neq 0$, bereken dan de gcd van b en $(a \bmod b)$

voorbeeld algoritme: Fibonacci's konijnen

- we starten met 1 paar konijnen
- elk konijnenpaar van ten minste 3 jaar oud krijgt per jaar een paar jongen
- ze blijven allemaal leven

$$F(1) = 1$$

$$F(2) = 1$$

$$F(n) = F(n-1) + F(n-2)$$

algoritme: wat is het?

een algoritme is een lijst instructies, de essentie van een programma

belangrijke aspecten van algoritmen:

- **correctheid**
doet het algoritme wat de bedoeling is?
- **terminatie**
stopt het algoritme op den duur?
- **efficiency**
hoeveel tijd en ruimte gebruikt het algoritme?
dit bestuderen we in dit college !

datastructuren

- een systematische manier om de informatie te organiseren
- mogelijk cruciaal voor de efficiency van een algoritme
- we schrijven ze op als Abstract Data Type (ADT)
(later meer hierover)

schema

- praktische zaken
- datastructuren en algoritmen
- analyse van algoritmen
 - experimenteel
 - stappen tellen
 - asymptotische grenzen
- belangrijke functies
- materiaal

analyse van algoritmen: complexiteit

algoritmen die hetzelfde 'doen'
kunnen verschillen in 'hoe handig' ze dat doen

- **tijdscomplexiteit**
hoeveel tijd gebruikt het algoritme?
(als functie van de grootte van de input)
- **ruimte-complexiteit**
hoeveel geheugen gebruikt het algoritme?
(als functie van de grootte van de input)

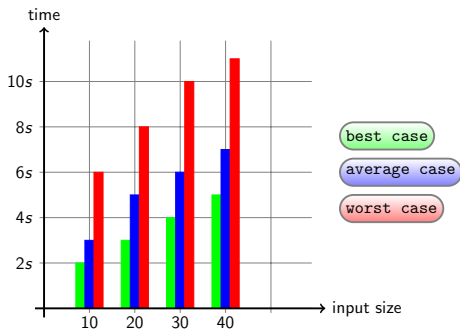
tijdscomplexiteit: factoren

- **input**
als grotere input dan (meestal) langere running time
- **hardware**
processor, clock rate, memory, disk, ...
- **software**
operating system, programming language, compiler, interpreter
- **algoritme**

hier: running time als functie van de grootte van de input

running time van een algoritme

benodigde tijd neemt toe naarmate de input groter is

dit college: voornamelijk worst-case tijdscomplexiteit

experimenteel: we gaan meten

gewoon met een klokje

- maar: implementatie nodig
- maar: voor vergelijkingen zelfde hardware en software nodig
- let op: zie geen belangrijke input over het hoofd
- maar: we zien niet waarom het programma snel of langzaam is
- en dan: komt er een nieuwe processor

theoretisch: we gaan voorspellen

- running time als functie van de grootte van de input
- onafhankelijk van hardware en software
- we vergeten geen inputs
- geen implementatie nodig

voorspellen door stappen te tellen

wat is een stap?

een stap is een primitieve operatie zoals:

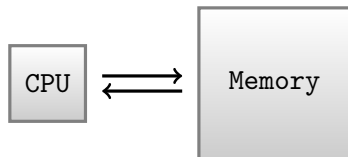
- een waarde toekennen aan een variable
- een method aanroepen, return van een method
- een arithmetische operatie (+, -, <, ...)
- waarde in array opvragen

model bij stappen tellen

- **computer model:** Random Access Machine (RAM)
- **algoritme:** beschrijving in pseudo-code

Random Access Machine (RAM)

- CPU met geheugen
- onbegrensd aantal geheugencellen met daarin willekeurig groot getal (of karakter)
- primitieve operaties in constante tijd
- toegang tot geheugencel met primitieve operatie

pseudo-code

lijkt op programmeertaal maar onafhankelijk van specifieke syntax

- primitieve operaties
ofwel stappen
- control flow
if-then-else, while, . . .

pseudo-code: een voorbeeld

Algorithm arrayMax(A, n):

Input: array A storing n integers

Output: the maximum element of A

currentMax := $A[0]$

for $i := 1$ **to** $n - 1$ **do**

if *currentMax* < $A[i]$ **then**

currentMax := $A[i]$

return *currentMax*

stappen tellen: vervolg voorbeeld

init:

$A[0]$ opvragen (1)

$currentMax$ waarde toekennen (1)

begin loop:

i waarde 1 toekennen (1)

$i \leq n - 1$ check n keer uitvoeren ($n - 1$ keer true, 1 keer false) (n)

loop wordt $n - 1$ keer uitgevoerd met daarin ($n - 1$ keer):

$A[i]$ opvragen (1)

$currentMax < A[i]$ check (1)

$currentMax$ waarde toekennen (worst-case!) (1)

$A[i]$ waarde opvragen (worst-case!) (1)

$i + 1$ uitrekenen (1)

i nieuwe waarde toekennen (1)

return: $currentMax$ retourneren (1)

vervolg telling

- worst-case:

$$\begin{aligned}T(n) &= 2 + 1 + n + (n - 1) \cdot 6 + 1 \\ &= 7 \cdot n - 2\end{aligned}$$

- best-case:

$$\begin{aligned}T(n) &= 2 + 1 + n + (n - 1) \cdot 4 + 1 \\ &= 5 \cdot n\end{aligned}$$

primitieve operaties tellen: voors en tegens

- + je kunt het beste, slechtste (!), en gemiddelde (hmm) geval analyseren
 - in het echt is niet elke primitieve stap even snel
 - heel precies stappen tellen is lastig

orde van grootte

wij zijn geïnteresseerd in:

- running time als functie van de grootte van de input
- big picture benadering:
een 'op den duur' afschatting met een bekende functie
- bijvoorbeeld: $\text{arrayMax}(A, n)$ groeit evenredig met n
- bijv andere hardware geeft alleen constante factor verschil

bovengrens met grote- O : definitie

bovengrens met O :

$f(n) \in O(g(n))$ als

$$\exists c > 0 \in \mathbb{R}$$

$$\exists n_0 > 0 \in \mathbb{N}$$

$$\forall n \in \mathbb{N} : n \geq n_0 \Rightarrow f(n) \leq c \cdot g(n)$$

$f(n)$ is kleiner-gelijk $g(n)$ op een constante na en op den duur

grote- \mathcal{O} : voorbeelden

- $f(n) = 10000 \in \mathcal{O}(1)$
- $f(n) = 5 \cdot n \in \mathcal{O}(n)$
- $f(n) = 5 \cdot n + 100 \in \mathcal{O}(n)$
- $f(n) = 5 \cdot n^2 \in \mathcal{O}(n^2)$
- $f(n) = 8n - 2 \in \mathcal{O}(n)$
want $8n - 2 \leq 8n$ voor $n \geq 1$

asymptotische analyse

- **worst-case aantal primitieve operaties**
geef een functie in n voor het worst-case geval van het aantal primitieve operaties
(bekijk de pseudo-code)
- geef voor die functie een asymptotische afchatting met de grote- O notatie

asymptotische analyse: voorbeeld

`arrayMax(A, n)` is in $\mathcal{O}(n)$

grote- O : conventies

- we geven een zo scherp mogelijke afchatting

$4n^3 \in \mathcal{O}(n^5)$ is waar maar onscherp

$4n^3 \in \mathcal{O}(n^3)$ is goed

- we geven een zo eenvoudig mogelijke afchatting

$4n^3 \in \mathcal{O}(4n^3)$ is waar maar te complex

$4n^3 \in \mathcal{O}(n^3)$ is goed

grote- O : rekenregels

- we gebruiken (eenvoudige)stellingen, **rekenregels**, om van een samengestelde functie de grote- O te bepalen.
- **voorbeeld:**
 $n^3 \in \mathcal{O}(n^3)$ dus $7n^3 \in \mathcal{O}(n^3)$

ondergrens met grote-Omega: definitie

ondergrens

$f(n) \in \Omega(g(n))$ als $g(n) \in \mathcal{O}(f(n))$

oftewel

$$\exists c > 0 \in \mathbb{R}$$

$$\exists n_0 > 0 \in \mathbb{N}$$

$$\forall n \in \mathbb{N} : n \geq n_0 \Rightarrow g(n) \leq c \cdot f(n)$$

\sim

$$f(n) \geq c' \cdot g(n)$$

dubbele grens met grote-Theta: definitie

$f(n) \in \Theta(g(n))$ als

$$f(n) \in \mathcal{O}(g(n))$$

en

$$f(n) \in \Omega(g(n))$$

oftewel

$$\exists c, c' > 0 \in \mathbb{R}$$

$$\exists n_0 > 0 \in \mathbb{N}$$

$$\forall n \in \mathbb{N} : n \geq n_0 \Rightarrow c \cdot g(n) \leq f(n) \leq c' \cdot g(n)$$

meer grenzen

- **kleine-o:**

$f(n) \in o(g(n))$ als:

$$\forall c > 0 \in \mathbb{R}$$

$$\exists n_0 > 1 \in \mathbb{N}$$

$$\forall n \in \mathbb{N} : n \geq n_0 \Rightarrow f(n) \leq c \cdot g(n)$$

- **kleine-omega:**

$f(n) \in \omega(g(n))$ als $g(n) \in o(f(n))$ oftewel:

$$\forall c > 0 \in \mathbb{R}$$

$$\exists n_0 > 1 \in \mathbb{N}$$

$$\forall n \in \mathbb{N} : n \geq n_0 \Rightarrow g(n) \leq c \cdot f(n)$$

belangrijke groeifuncties

constante

$$f(n) = C$$

logaritmisch

$$f(n) = \log n$$

linear

$$f(n) = n$$

$(n \cdot \log n)$

$$f(n) = (n \cdot \log n)$$

kwadratisch

$$f(n) = n^2$$

cubic (en polynomiaal)

$$f(n) = n^3$$

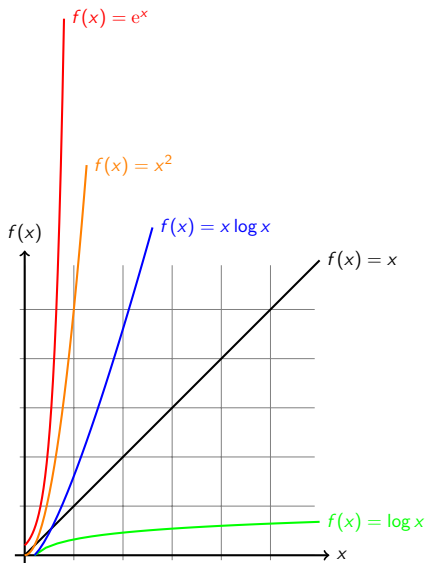
exponentieel

$$f(n) = b^n$$

$\log_a b = c$ precies als $a^c = b$

tenzij anders vermeld: \log is \log_2

plaatje: hoe snel groeien deze functies?

tabel: hoe snel groeien deze functies?

n	$\log n$	n	$n \log n$	n^2	n^3	2^n
8	3	8	24	62	512	256
16	4	16	64	256	4096	65536
32	5	32	160	1024	32768	4294967296
10^3	10	10^3	13000	10^6	10^9	10^{300}
10^4	13	10^4	10^5	10^8	10^{12}	10^{3000}
10^5	20	10^5	10^6	10^{10}	10^{15}	10^{3000}

hoeveel tijd kost een algoritme dus?

n	10	100	1000	10^4	10^5	10^6
$\log n$	<	<	<	<	<	0.00002s
n	<	<	0.001s	0.01s	0.1s	1s
$n \cdot \log n$	<	<	0.013s	0.1s	1s	10s
n^2	<	0.01s	1s	100s	3h	1000h
n^3	0.001s	1s	1000s	1000h	100y	10^5y
2^n	0.001s	$10^{23}y$	>	>	>	>

met: 1 stap kost $1\mu s$ (0.000001s)

< betekent (< 0.001s)

> betekent 10^{300} jaar

schema

- praktische zaken
- datastructuren en algoritmen
- analyse van algoritmen
 - experimenteel
 - stappen tellen
 - asymptotische grenzen
- belangrijke functies
- **materiaal**

materiaal

- boek 1.1, 1.2, 1.4, 1.6
- boek 1.3: gebruiken we wel
- boek 1.5: komt later

extra materiaal

- [wiki over de grote O notatie](#)